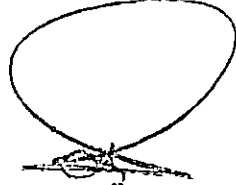

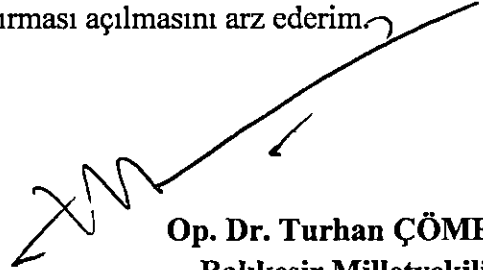
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de kayıt dışı istihdamın, sosyal devlet ilkesinin özünü oluşturan adil çalışma ve sosyal güvenlik hakkını aşındırdığı; iş kazaları ve çocuk işçiliğinin yaygınlaştığı kamuoyunun ortak tespitidir. 2025 yılı itibarıyla her dört çalışandan birinin sosyal güvenlik sistemine kayıtlı olmadan istihdam edildiği, iş kazalarında ölümlerin büyük bölümünün küçük ölçekli işletmelerde ve denetimden uzak alanlarda meydana geldiği resmi verilerle sabittir. Bu tablo, Anayasa’nın 2’nci maddesinde ifadesini bulan “sosyal devlet” ilkesinin, yalnızca bir anayasal tanım değil, toplumsal refahın teminatı olarak fiilen yaşatılması gerektiğini bir kez daha göstermektedir.

Kocaeli’nin Dilovası ilçesinde faaliyet gösteren Ravive Kozmetik adlı parfüm atölyesinde 8 Kasım 2025’te meydana gelen yangın faciası, bu yapısal sorunların somut örneği olmuştur. Aralarında üç çocuğun da bulunduğu altı yurttaşımızın yaşamını yitirdiği olay, “kaçak yapı”, “sigortasız istihdam” ve “denetim eksikliği” zincirinin ölümcül sonucudur. Yıkım kararı uygulanmayan, CİMER’e yapılan ihbarlara rağmen denetlenmeyen bu işyerinin, İŞKUR binasına birkaç adım mesafede yıllarca faaliyetine devam etmesi, kamusal denetim sisteminin sürdürülemez hale geldiğini göstermektedir. Bu tür olayların tekrarının önlenebilmesi, kayıt dışı çalışma, iş güvenliği ihlalleri ve çocuk işçiliği arasındaki yapısal bağların bütüncül biçimde incelenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Lütfü TÜRKKAN
Kocaeli Milletvekili

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye’de çalışma hayatında derinleşen kayıt dışılık, iş kazaları, çocuk işçiliği ve sosyal devlet ilkesinin aşınması, yalnızca ekonomik değil aynı zamanda hukuk ve adalet sorunu haline gelmiştir. Sosyal devlet anlayışı, emeğin korunmasını, adil ücretin teminat altına alınmasını, güvenli çalışma koşullarının sağlanmasını ve çocukların özel olarak himaye edilmesini zorunlu kılar. Ancak mevcut tablo, bu yükümlülüklerin sistematik biçimde ihlal edildiğini göstermektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre kayıt dışı istihdam oranı 2024 itibarıyla yüzde 23,4’tür. Yani her dört çalışandan biri sosyal güvenlik sisteminin dışındadır. Bu oran tarım, inşaat, tekstil ve kimya sanayinde çok daha yüksektir. Kayıt dışılık yalnızca ekonomik kayıp değil, aynı zamanda iş güvenliği önlemlerinin yok sayılması anlamına gelmektedir. SGK 2024 İş Kazaları Sınıflaması verileri, ölümlü kazalarda ilk üç nedenin “yüksekten düşme”, “trafik veya iş makinesi kazası” ve “patlama–yangın” olduğunu ortaya koymaktadır.

Kocaeli Dilovası’nda 8 Kasım 2025 yaşanan Ravive Kozmetik yangını bu tabloyu en ağır biçimde somutlaştırmıştır. Kaçak binada faaliyet gösteren, sigortasız ve çocuk işçilerin çalıştığı bu işyerinde altı kişi, Tuğba Taşdemir, Nisanur Taşdemir, Cansu Esetoğlu, Hanım Gülek, Esma Gikan ve Şengül Yılmaz, hayatını kaybetmiştir. Belediyenin 2021’de verdiği yıkım kararı uygulanmamış, CİMER ve İŞKUR’a yapılan ihbarlar sonuçsuz kalmıştır. Kamu kurumlarının ihmali açık olmasına rağmen patronlar ve yöneticiler uzun süre tutuklanmamış; buna karşın olayı protesto eden gençler hakkında hızlı yargı süreci işletilmiştir.

Basına yansıyan bilgilere göre, İstanbul Kadıköy’de bu facianın ardından düzenlenen barışçıl protestoda yaşları 20, 21, 22 ve 24 olan dört genç, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasıyla tutuklanmıştır. İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği gerekçesinde “delillerin toplanmaması, karartma ihtimali ve kaçma şüphesi” ifadelerine yer vermiştir. Oysa yapılmış bir protesto eyleminde karartılabilecek herhangi bir delil bulunmamaktadır. Gençlerin tek fiili, “Çalışma Bakanından valisine, belediye başkanından patronuna kadar herkes bu katliamdan sorumludur” diyerek hesap sorulmasını talep etmeleridir. Bu tablo, emeğin korunmasındaki yetersizliğin yanında, toplumsal tepkinin cezalandırılması gibi ciddi bir demokratik soruna da işaret etmektedir. Facianın ardından işyeri sahipleri **İsmail Oransal**, **Altay Oransal** ve **Kurtuluş Oransal** gözaltına alınmış; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, **İŞKUR Kocaeli İl Müdürü Ulvi Yılmaz** dâhil yedi üst düzey yetkiliyi açığa almıştır. Ayrıca işyeri sahiplerinin, **L’Actone Holding** sahibi **Ali Osman Akat**’ın yeğenleri olduğu, Akat’ın daha önce Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Ofisi (OLAF) raporlarında metanol içeren dezenfektan skandalı ile gündeme geldiği, aynı dönemde TBMM’ye dezenfektan tedarik eden firma sahibi olduğu iddia edilmiştir. Bu ilişkiler zinciri, denetimsizlik ile olası çıkar ilişkileri arasındaki bağlantının ortaya çıkarılmasını zorunlu kılmaktadır. Sosyal devletin en temel yükümlülüğü, yurttaşın yaşam hakkını ve emeğini korumaktır. Ancak bugün işyerlerinde önleyici denetim mekanizması işletilmemekte; cezai ve idari süreçler yalnızca kamuoyu baskısı oluştuğunda devreye girmektedir.

Dilovası örneği, yalnızca bir iş kazası değil; denetimsiz üretim, sigortasız istihdam, çocuk emeği, adli gecikme ve ifade özgürlüğü kısıtlamasının iç içe geçtiğı yapısal bir tabloyu ortaya koymuştur.

Anayasa'nın 2'nci, 49'uncu ve 50'nci maddeleri, devletin çalışma hayatını sosyal adalet esasına göre düzenleme, çalışanları ve çocukları koruma görevini açıkça düzenler. Buna rağmen, Türkiye'de her yıl yüzlerce emekçi iş kazalarında hayatını kaybetmekte, çocuk işçilik artmakta ve denetim sistemleri etkisiz kalmaktadır. Sosyal devlet ilkesi, yalnızca ekonomik refah değil, hukukun üstünlüğü ve adaletin teminatı olarak da yaşatılmalıdır. Kayıt dışı istihdam, iş kazaları, çocuk emeği ve ifade özgürlüğü üzerindeki baskıların bütüncül biçimde araştırılması, ihmallerin ve yapısal sorunların giderilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.